

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ

Факультет економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту та адміністрування

БУДНИК ІРИНА ВАСИЛІВНА

УДК 631.15

**ДОСЛІДЖЕННЯ ШЛЯХІВ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА, НА ПРИКЛАДІ ТОВ «АГРАРІЙ»**

Спеціальність 073 – Менеджмент

АВТОРЕФЕРАТ
наукової роботи на здобуття кваліфікації магістра

Тернопіль – 2019

Робота виконана на кафедрі менеджменту та адміністрування факультету економіки та менеджменту Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник:

доктор економічних наук, професор
Сороківська Олена Анатоліївна,
кафедра менеджменту та адміністрування
Тернопільського національного технічного
університету імені Івана Пулюя

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент
Островська Галина Йосипівна,
кафедра управління інноваційною діяльністю та
сферою послуг факультету економіки та
менеджменту Тернопільського національного
технічного університету імені Івана Пулюя

Захист відбудеться «24» грудня 2019 р. о 9⁰⁰ год. на засіданні екзаменаційної комісії у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя

Науковий керівник

О.А. Сороківська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Формування інформаційного суспільства суттєво впливає на всі аспекти господарської діяльності підприємницьких структур, виводячи на перший план стратегічно важливі завдання щодо зростання інтелектуального потенціалу як кожної окремої особистості, так і розвитку наукоємного сектора економіки та удосконалення на базі активного застосування новітніх інформаційних технологій функціонування базових галузей народного господарства. Зміна принципів діяльності суттєво впливає не лише на загальні засади фінансово-господарської діяльності, але і на можливість реалізації економічних інтересів будь-якої соціально-економічної системи, що безпосередньо визначає можливість забезпечення безпечних умов розвитку. У цьому контексті, розвиток будівельної галузі як складної системи, яка воєдино поєднує в межах одного процесу функціонування різних за своїм змістом та технологією елементів, значною мірою залежить від можливості врахування та узгодження інтересів кожної складової. Складність досягнення компромісу між економічними інтересами в межах робочого середовища виготовлення будматеріалів визначається, перш за все, подекуди полярними потребами окремих складових, які, окрім іншого, в умовах формування інформаційного середовища зазнали певних змін, що також потребує врахування, оскільки суттєво впливає на загальний баланс та можливість забезпечення безпечних умов розвитку.

Мета магістерської роботи – дослідити шляхи покращення фінансово-господарської діяльності ТОВ “Аграрій”.

Об’єкт дослідження – ТОВ “Аграрій”, яке займається вирощування зернових та технічних культур.

Предмет дослідження – дослідження шляхів покращення фінансово-господарської діяльності товариства з обмеженою відповідальністю, а також теоретичні питання, основні принципи, методи, правові та прикладні аспекти дослідження шляхів покращення фінансово-господарської діяльності сільськогосподарського підприємства.

Завдання магістерської роботи наступні:

- визначити організацію фінансово-господарської діяльності підприємства: поняття та економічну сутність;
- вивчити методичні засади дослідження організації фінансово-господарської діяльності підприємства;
- зробити характеристику показників оцінювання фінансово-господарської діяльності підприємства;
- охарактеризувати управлінську діяльність ТОВ “Аграрій”;
- здійснити аналізування використання виробничих засобів сільськогосподарського

підприємства;

- проаналізувати основні показники фінансово-господарської діяльності ТОВ “Аграрій”;
- запропонувати впровадження сучасної технології вирощування озимої пшениці у ТОВ “Аграрій”;
- рекомендувати оновлення технологічного обладнання як можливість покращення фінансово-господарської діяльності сільськогосподарського підприємства;
- використати електронну форму продажу товарів як елемент покращення управління фінансово-інвестиційною діяльністю “Аграрій”;
- провести дослідження проблем та перспектив зростання вітчизняних сільськогосподарських підприємств;
- визначити нормативно-правове регулювання функціонування товариства з обмеженою відповідальністю в Україні;
- обґрунтувати економічну ефективність пропозицій;
- вивчити питання з охорони праці;
- зробити характеристику безпеки в надзвичайних ситуаціях;
- дослідити екологію сільськогосподарського підприємства.

Методи дослідження. Теоретичну і методологічну основу дослідження становлять загальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань ефективності господарської діяльності підприємства, управління проектами, стратегічного менеджменту, економіки підприємства. У магістерській роботі використано загальнонаукові і спеціальні методи дослідження: теорії систем і системного аналізу – для ідентифікації чинників впливу зовнішнього середовища на процес господарської діяльності досліджуваного підприємства; методу порівняння – для уточнення понятійно-категоріального апарату, оцінювання та впорядкування підходів щодо структуризації категорій ефективності, аналізу діяльності підприємств України; економіко-статистичного й порівняльного аналізу – для виявлення тенденцій розвитку і структурних змін у діяльності виробничих підприємств у цілому та досліджуваної компанії зокрема; факторного та логічного аналізу – при діагностуванні та структуризації факторів впливу, ідентифікації проблем управління фінансовими ресурсами досліджуваного підприємства; графічний – для візуалізації результатів дослідження; узагальнення – для обґрунтування ефективності удосконалення системи управління ефективністю; абстрактно-логічний – для здійснення теоретичних узагальнень і формування висновків за результатами дослідження.

Джерела дослідження. Інформаційною базою дослідження слугували матеріали праць українських і зарубіжних науковців, інформація державних органів статистики, законодавчі та нормативні документи з питань регулювання економіки сільськогосподарського сектору, звітно-

статистичні дані досліджуваного підприємства, аналітичні публікації в науковій і спеціалізованій літературі, а також матеріали спостережень та опитувань, що їх організувала автор.

Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна дипломної магістерської роботи полягає у дослідженні теоретико-методичних засад, розробленні практичних рекомендацій та обґрунтуванні економічного ефекту заходів, спрямованих на підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності сільськогосподарського підприємства.

Практичне значення результатів роботи полягає в обґрунтуванні економічної доцільності впровадження сучасної технології вирощування озимої пшениці у ТОВ “Аграрій”, оновлення технологічного обладнання, використання електронної форми продажу товарів як елемент покращення управління фінансово-інвестиційною діяльністю “Аграрій”.

Структура й обсяг дипломної магістерської роботи. Дипломна магістерська робота складається зі вступу, семи розділів, висновків, переліку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи – 182 сторінки комп'ютерного тексту, вона містить 34 таблиці й 20 рисунків, список використаних джерел із 101 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі розкрита актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, предмет та об'єкт, методи та інформаційну базу дослідження, а також подано структуру роботи.

У першому розділі «Теоретичні засади дослідження шляхів покращення фінансово-господарської діяльності підприємства» досліджено процеси організації фінансово-господарської діяльності підприємства, розглянуто методичні засади дослідження організації фінансово-господарської діяльності підприємства, визначено показники оцінювання фінансово-господарської діяльності підприємства.

Результати проведених досліджень дозволяють стверджувати, що фінансова діяльність підприємства – це швидкозмінюваний, динамічний процес, вона має здійснюватися з урахуванням можливих перспектив її розвитку. До основних принципів управління фінансовою діяльністю можна віднести: плановість та системність, цільова спрямованість, диверсифікованість капіталовкладень, стратегічна орієнтованість, варіативність.

Виявлено методичні засади дослідження організації фінансово-господарської діяльності підприємства. Організація фінансової діяльності дає змогу збалансовувати фінансові ресурси підприємств відповідно до обраних пріоритетів діяльності, координувати результати та підвищувати ефективність виробничого управління, маркетингу та управління персоналом, формувати високі темпи економічного розвитку, забезпечувати стабільний розвиток. Особливістю процесу організації фінансової діяльності підприємства є: неможливість повного опису об'єктів аналізу, внаслідок чого переважають неструктуровані завдання; високий ступінь невизначеності

отримання результатів при реалізації рішень; наявність значної кількості некерованих і частково керованих змінних; критерії вирішення завдань завчасно чітко не встановлені й уточнюються керівництвом у процесі їхнього вирішення.

Визначено показники оцінювання фінансово-господарської діяльності підприємства. Основний зміст організації фінансової діяльності полягає в управлінні формуванням, розподілом і використанні фінансових ресурсів суб'єктів господарювання та оптимізації обороту їх грошових коштів. Матеріальною основою фінансового управління є грошовий обіг підприємства, який спричинює зміну форм вартості та супроводжується потоками платежів і розрахунків.

У другому розділі «Аналізування фінансово-господарської діяльності ТОВ «Аграрій» здійснено загальну характеристику управлінської діяльності сільськогосподарського підприємства, проведено аналіз використання його основних засобів, досліджено основні показники фінансово-господарської діяльності ТОВ «Аграрій».

Досліджено, що ТОВ «Аграрій» знаходиться у с. Михайлівка, Шумського району, Тернопільської обл. Підприємство займається вирощування зернових та технічних культур. Головною метою діяльності підприємства є виробництво продукції рослинництва, тваринництва, їх переробка та реалізація, інші господарські види діяльності, зокрема надання сервісу, здійснення маркетингу, збільшення кількості робочих місць в сфері зайнятості населення.

Предметом діяльності підприємства є: виробництво та реалізація товарної сільськогосподарської продукції та сировини; переробка сільськогосподарської продукції як власного виробництва, так і придбаної; оптова та роздрібна торгівля продовольчими та промисловими товарами; закупівля аграрної продукції, худоби, товарно-матеріальних цінностей, у тому числі, у населення за готівку, або шляхом товарообміну на взаємовигідних умовах; переробка зерна на муку і крупи; надання агросервісної, технічної допомоги та посередницьких послуг фізичними та юридичними особами; надання технічної допомоги в обробітку землі та збиранні урожаю, надання консультацій і організація навчання з агротехнічних, зооветеринарних і економічних питань; постачання технологічних ліній з переробки сільськогосподарської продукції, засобів малої механізації, запасних частин до сільськогосподарської техніки; постачання сільськогосподарського інвентарю, інструментів; перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом; забезпечення взаємовигідних контрактів на комерційній основі; постачання та реалізація гербіцидів, мінеральних добрив, насіння, племінної та робочої худоби, птиці, корів, ветеринарних препаратів, зоотехнічних засобів та інших товарно-матеріальних цінностей сільськогосподарського призначення; виготовлення малогабаритної техніки, інструментів дрібного інвентарю, предметів побуту; зовнішньоекономічна діяльність відповідно до перерахованих напрямків згідно з чинним законодавством України.

Підприємство є юридичною особою з дня його державної реєстрації і здійснює свою діяльність у відповідності з чинним законодавством України.

Проаналізувавши структуру та динаміку майна ТОВ “Аграрій”, можна сказати, що зростання виробничих запасів у 2016 р. порівняно з 2017 р. на 88 тис. грн. призвело до зменшення дебіторської заборгованості за товари і послуги на 2864 тис. грн. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги у 2018 р. порівняно з 2017 р. зменшилася на 9400 тис. грн., що показує про платоспроможність підприємства. Довгострокові кредити банків у 2018 р. взагалі відсутні, вони зменшилися на 425 тис. грн. порівняно з 2017 р. Аналізування структури та динаміка майна ТОВ “Аграрій” показує, що підприємство є досить потужним у сфері своєї діяльності, стабільний прибуток забезпечує інтенсивність кредитоспроможності. Загалом значення запасів є досить високим у 2018 р. і становлять 30618 тис. грн., а у 2017 р. – на 12723 тис. грн. менше (29,4%), це показує, що підприємство досить продуктивно працює.

Баланс ТОВ “Аграрій” з кожним роком зростає і 2018 р. становить 205595 тис. грн., а у 2017 р. на 57072 тис. грн. менше, що у відсотковому співвідношенні становить 38,4%, у той час як його значення у 2016 р. було на рівні 94969 тис. грн. ТОВ “Аграрій” є одним з перших розвинутих підприємств в галузі вирощуванні зернових культур, оскільки залучені іноземні інвестори позитивно впливають на його діяльність.

З отриманих результатів розрахунків показників використання основних фондів підприємства упродовж 2016-2018 рр. видно, що з 2016 р. по 2017 рр. фондівіддача постійно зростала, тільки у 2018 р. суттєво знизилась. Фондомісткість у 2016 та 2018 рр. має досить високий показник, що свідчить про забезпеченість підприємства основними засобами.

Наявність у ТОВ “Аграрій” капіталу, який порівняно з 2016 і 2017 рр. зріс на 16,5% і становить 205595 тис. грн., характеризує підприємство як потужне і досить ефективне у галузі сільського господарства. Короткострокові кредити та позики у 2017 р. порівняно з 2016 р. знизилися на 3234 тис. грн., що свідчить про платоспроможність підприємства. Якщо у 2016 р. обсяг чистого доходу становив 34697 тис. грн., то вже в 2017 р. відбулось таке ж різке його зростання до 50510 тис. грн. (на 15813 тис. грн.), однак у 2018 р. ми бачимо його зменшення до 46359 тис. грн. (тобто на 4151 тис. грн.).

Негативним фактом є те, що ТОВ “Аграрій” за період з 2016 р. до 2018 р. зазнало збитку, обсяг якого протягом аналізованого періоду суттєво зріс – якщо у 2016 р. він становив -3678 тис. грн., у 2017 р. – -4599 тис. грн., то вже у 2018 р. – аж -51978 тис. грн., тобто у 2018 р. у порівнянні до 2017 р. його збільшення відбулось у 10 разів, що негативно характеризує фінансово-господарську діяльність товариства.

У третьому розділі «Шляхи покращення фінансово-господарської діяльності ТОВ «Аграрій» було обґрунтовано необхідність впровадження сучасної технології вирощування озимої пшениці у ТОВ «Аграрій», досліджено доцільність оновлення технологічного обладнання як можливість покращення фінансово-господарської діяльності сільськогосподарського підприємства, визначено ефективність використання електронної форми продажу товарів як елементу покращення управління фінансово-інвестиційною діяльністю «Аграрій».

У процесі дослідження визначено, що Доцільним буде впровадження сучасної технології вирощування озимої пшениці у ТОВ «Аграрій». У ТОВ «Аграрій» озима пшениця займає значну питому вагу у виробництві зерна та кормів для тваринництва. Нами запропонована сучасна технологія вирощування озимої пшениці, яка ґрунтується на комплексному та раціональному використанні ґрунтово-кліматичних, біологічних, технічних, матеріальних і грошових ресурсів для максимально можливого задоволення потреб рослин в основних факторах життя з метою отримання високого та стабільного врожаю. Вона органічно поєднує три основні напрями господарської діяльності: технологічний, технічний і розрахунково-економічний. Технологічний напрям передбачає розробку й послідовність проведення технологічних операцій та агротехнічних вимог до них; технічний напрям – комплектацію машинно-тракторних агрегатів, марочний підбір тракторів, сільськогосподарських та спеціальних машин і знарядь, установлення норм виробітку та кількості обслуговуючого персоналу; розрахунково-економічний напрям – визначення потреб у робочій силі та техніці, матеріально-грошових витратах за видами робіт і в цілому по культурі, а також собівартості вирощеної продукції. Пропонована сучасна технологія спрямована на виконання цілого комплексу науково обґрунтованих агротехнічних, фізико-механічних, селекційно-насінневих, хімічних заходів, які обумовлюють отримання якісного врожаю при найменших витратах праці та ресурсів на одиницю отриманої продукції. врожайність озимої пшениці при сучасних технологіях складає 45,8 ц/га, що на 3,7 ц/га більше, ніж при звичайних технологіях. При цьому матеріальні витрати склали 12,2 тис.грн., або на 3,6 тис.грн. менше, ніж на звичайні технології. Через зменшення матеріальних витрат на виробництво продукції зменшилась і собівартість 1 ц зерна. Так, собівартість 1 ц зерна при прогресивній технології складає 16,4 грн., що на 4,9 грн. за 1 ц. Введення сучасної технології приведе до зменшення витрат л/год. на 1 ц, внаслідок чого зменшаться затрати на оплату праці на одиницю продукції. Збільшення врожайності і зменшення затрат на 1 ц зерна при введенні сучасних технологій у ТОВ «Аграрій» зможе додатково одержати прибуток у сумі 256000 грн., а рентабельність складатиме 71,1%. Тому підприємству слід спрямувати свою діяльність на вирощування озимої пшениці за сучасною технологією.

Також доцільним буде впровадження технології внесення добрив із застосуванням соломи у діяльності ТОВ «Аграрій». За даними українських дослідників, за останні 5 років спостерігається

тенденція до зниження рівня внесення мінеральних та органічних добрив. Розширення площі під зернові культури привело до збільшення виробництва соломи, раніше її використовували здебільшого на корм. Скорочення поголів'я худоби, перехід до технології інтенсивної відгодівлі, в раціоні якої солома відсутня, або її відсоток зовсім незначний, дає можливість широко застосовувати солому для інших потреб. Внаслідок мінералізації рослинних решток із них вивільняються значна кількість поживних речовин, які повертаються в ґрунт. Співвідношення зерна і соломи, в залежності від особливостей сорту і технології виготовлення, в озимій пшениці може складати 1:1,0-1,5. При урожайності 40 ц/га зерна на 1 га залишається 40-60ц соломи. За умови, що в соломці міститься по 0,5% азоту, 0,2% фосфору, 1% калію, 0,3% кальцію, по 0,15% магнію та сірки. Розрахунок проведений тільки по соломі, а ще частина органіки залишається у вигляді стерні та кореневої системи рослин. Найкращі результати отримують при об'єднанні 2 способів альтернативного внесення добрив органікою. Після подрібнення та загортання соломи в ґрунт пропонуємо висіяти сидеральні культури. Сидерати (зелені добрива) – рослини, які тимчасово вирощують на вільних ділянках ґрунту з метою поліпшення структури ґрунту, збагачення його азотом та пригнічення росту бур'янів. В історії землеробства зелене добриво відоме більше 3 тисяч років. У перекладі з латинської мови “сидерація” тлумачиться як “зірковий, променевий”, тобто добриво, яке можна одержати шляхом перетворення сонячної енергії зеленими рослинами. Це екологічно чисте добриво, санітар ґрунту. Під його впливом знижується кислотність ґрунтового розчину, зменшується вміст рухомого алюмінію, змінюється видовий склад ґрунтової мікрофлори з переважанням корисних амоніфікуючих, нітрофікуючих і целюлозорозкладаючих мікроорганізмів, а також актиноміцетів. Крім того, з кожною тонною абсолютно сухої біомаси сидерату додатково надходить у ґрунт 15-30 кг азоту, 6-7 кг фосфору та 46-96 кг калію. Приорювання зеленої маси сидератів сприяє зниженню ураження рослин хворобами та зменшенню популяції шкідників сільськогосподарських культур. Коренева система сидератів, їх зелена маса сприяє мінералізації соломи.

Рекомендовано оновлення технологічного обладнання як можливість покращення фінансово-господарської діяльності сільськогосподарського підприємства. Нова стратегія розвитку сільськогосподарських підприємств повинна поєднувати в собі як активне державне регулювання, так і ринкові механізми саморегуляції. У сучасних умовах головним фактором подолання економічної кризи та виходу на траєкторію стійкого економічного розвитку на рівні розвинутих країн виступає науково-технічний прогрес, який не можливий без проведення активної фінансової політики. Для ефективної роботи ТОВ “Аграрій” пропонуємо закупити 2 сівалки іноземних виробників. Підприємство планує отримати у 2020 р. за рахунок цієї пропозиції значний прибуток. Ця пропозиція є досить вигідною для підприємства, оскільки вона окупиться менше, ніж за 1 рік з дня її реалізації і буде приносити ТОВ “Аграрій” суттєві прибутки.

У сучасних умовах для підвищення ефективності торговельної діяльності та збільшення сукупного потенціалу підприємств роздрібно́ї торгівлі необхідним є використання альтеративних каналів продажу товарів. Світова практика переконує, що нині широкого розповсюдження набула Internet-торгівля, яка дозволяє оптимізувати витрати обігу торговельних підприємств, ефективно управляти системою продажів товарів та забезпечувати вищу прибутковість порівняно із традиційними каналами реалізації продукції. Після всіх проведених розрахунків можна зробити висновок, що цей проект є досить вигідним для ТОВ “Аграрій”, оскільки він окупиться менше, ніж за 1 рік з дня його реалізації і буде приносити підприємству доволі непоганий прибуток кожного місяця, що дозволить йому розширювати не тільки свої можливості, а й коло своїх потенційних покупців. Отже, є велика кількість підходів до покращення збутової політики підприємства, і їх характер залежить від специфіки роботи підприємства, стану вже існуючої збутової системи та ефективності її функціонування. Такий метод стимулювання збуту як створення Інтернет-магазину є економічно виправданим та доцільним. Очевидним є те, що такий метод має значно більше можливостей та більш низькі ризики в порівнянні з традиційним веденням бізнесу. Функціональні можливості інтернету щодня зростають, що дає можливість надавати все більше різноманітних послуг клієнту та якнайшвидше його інформувати про новинки та тенденції сільськогосподарського виробництва. Враховуючи тенденцію зростання інтернет-користувачів та інтернет-придбань, можна прогнозувати, що через декілька років мережа стане основним джерелом для здійснення покупок населенням і, відповідно, основним осередком торговельних точок.

У четвертому розділі «Спеціальна частина» проведено аналіз основних показників розвитку сільськогосподарської галузі України, розглянуто юридичні аспекти функціонування товариств з обмеженою відповідальністю в Україні.

У п'ятому розділі «Обґрунтування економічної ефективності» здійснено розрахунок ефективності проектів впровадження сучасної технології вирощування озимої пшениці у ТОВ “Аграрій”, оновлення технологічного обладнання, використання електронної форми продажу товарів як елемент покращення управління фінансово-інвестиційною діяльністю “Аграрій”.

У шостому розділі «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» досліджено стан системи контролю за станом охорони праці на підприємстві, проведено аналіз основних аспектів охорони праці на ТОВ “Аграрій”. Висвітлено окремі питання цивільної безпеки на сільськогосподарському підприємстві.

У сьомому розділі «Екологія» досліджено основні аспекти якості довкілля як чинника сільськогосподарської діяльності, висвітлено роль екологічного виробництва у збереженні навколишнього середовища.

ВИСНОВКИ

Отже, у представленій магістерській роботі досліджено теоретичні засади та практичні аспекти підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності аграрного підприємства.

У роботі досліджено, що ТОВ “Аграрій” знаходиться у с. Михайлівка, Шумського району, Тернопільської області. Підприємство займається вирощування зернових та технічних культур. Головною метою діяльності підприємства є виробництво продукції рослинництва, тваринництва, їх переробка та реалізація, інші господарські види діяльності, зокрема надання сервісу, здійснення маркетингу, збільшення кількості робочих місць в сфері зайнятості населення.

Предметом діяльності підприємства є: виробництво та реалізація товарної сільськогосподарської продукції та сировини; переробка сільськогосподарської продукції як власного виробництва, так і придбаної; оптова та роздрібна торгівля продовольчими та промисловими товарами; закупівля аграрної продукції, худоби, товарно-матеріальних цінностей, у тому числі, у населення за готівку, або шляхом товарообміну на взаємовигідних умовах; переробка зерна на муку і крупи; надання агросервісної, технічної допомоги та посередницьких послуг фізичними та юридичними особами; надання технічної допомоги в обробітку землі та збиранні урожаю, надання консультацій і організація навчання з агротехнічних, зооветеринарних і економічних питань; постачання технологічних ліній з переробки сільськогосподарської продукції, засобів малої механізації, запасних частин до сільськогосподарської техніки; постачання сільськогосподарського інвентарю, інструментів; перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом; забезпечення взаємовигідних контрактів на комерційній основі; постачання та реалізація гербіцидів, мінеральних добрив, насіння, племінної та робочої худоби, птиці, корів, ветеринарних препаратів, зоотехнічних засобів та інших товарно-матеріальних цінностей сільськогосподарського призначення; виготовлення малогабаритної техніки, інструментів дрібного інвентарю, предметів побуту; зовнішньоекономічна діяльність відповідно до перерахованих напрямків згідно з чинним законодавством України.

Підприємство є юридичною особою з дня його державної реєстрації і здійснює свою діяльність у відповідності з чинним законодавством України.

Проаналізувавши структуру та динаміку майна ТОВ “Аграрій”, можна сказати, що зростання виробничих запасів у 2016 р. порівняно з 2017 р. на 88 тис. грн. призвело до зменшення дебіторської заборгованості за товари і послуги на 2864 тис. грн. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги у 2018 р. порівняно з 2017 р. зменшилася на 9400 тис. грн., що показує про платоспроможність підприємства. Довгострокові кредити банків у 2018 р. взагалі відсутні, вони зменшилися на 425 тис. грн. порівняно з 2017 р. Аналізування структури та динаміка майна ТОВ “Аграрій” показує, що підприємство є досить потужним у сфері своєї діяльності, стабільний прибуток забезпечує інтенсивність кредитоспроможності. Загалом значення запасів є досить

високим у 2018 р. і становлять 30618 тис. грн., а у 2017 р. – на 12723 тис. грн. менше (29,4%), це показує, що підприємство досить продуктивно працює.

Баланс ТОВ “Аграрій” з кожним роком зростає і 2018 р. становить 205595 тис. грн., а у 2017 р. на 57072 тис. грн. менше, що у відсотковому співвідношенні становить 38,4%, у той час як його значення у 2016 р. було на рівні 94969 тис. грн. ТОВ “Аграрій” є одним з перших розвинутих підприємств в галузі вирощуванні зернових культур, оскільки залучені іноземні інвестори позитивно впливають на його діяльність.

З отриманих результатів розрахунків показників використання основних фондів підприємства упродовж 2016-2018 рр. видно, що з 2016 р. по 2017 рр. фондівдача постійно зростала, тільки у 2018 р. суттєво знизилась. Фондомісткість у 2016 та 2018 рр. має досить високий показник, що свідчить про забезпеченість підприємства основними засобами.

Наявність у ТОВ “Аграрій” капіталу, який порівняно з 2016 і 2017 рр. зріс на 16,5% і становить 205595 тис. грн., характеризує підприємство як потужне і досить ефективне у галузі сільського господарства. Короткострокові кредити та позики у 2017 р. порівняно з 2016 р. знизилися на 3234 тис. грн., що свідчить про платоспроможність підприємства. Якщо у 2016 р. обсяг чистого доходу становив 34697 тис. грн., то вже в 2017 р. відбулось таке ж різке його зростання до 50510 тис. грн. (на 15813 тис. грн.), однак у 2018 р. ми бачимо його зменшення до 46359 тис. грн. (тобто на 4151 тис. грн.).

Негативним фактом є те, що ТОВ “Аграрій” за період з 2016 р. до 2018 р. зазнало збитку, обсяг якого протягом аналізованого періоду суттєво зріс – якщо у 2016 р. він становив -3678 тис. грн., у 2017 р. – -4599 тис. грн., то вже у 2018 р. – аж -51978 тис. грн., тобто у 2018 р. у порівнянні до 2017 р. його збільшення відбулось у 10 разів, що негативно характеризує фінансово-господарську діяльність товариства.

Доцільним буде впровадження сучасної технології вирощування озимої пшениці у ТОВ “Аграрій”. У ТОВ “Аграрій” озима пшениця займає значну питому вагу у виробництві зерна та кормів для тваринництва. Нами запропонована сучасна технологія вирощування озимої пшениці, яка ґрунтується на комплексному та раціональному використанні ґрунтово-кліматичних, біологічних, технічних, матеріальних і грошових ресурсів для максимально можливого задоволення потреб рослин в основних факторах життя з метою отримання високого та стабільного врожаю. Вона органічно поєднує три основні напрями господарської діяльності: технологічний, технічний і розрахунково-економічний. Технологічний напрям передбачає розробку й послідовність проведення технологічних операцій та агротехнічних вимог до них; технічний напрям – комплектацію машинно-тракторних агрегатів, марочний підбір тракторів, сільськогосподарських та спеціальних машин і знарядь, установлення норм виробітку та кількості обслуговуючого персоналу; розрахунково-економічний напрям – визначення потреб у робочій

силі та техніці, матеріально-грошових витратах за видами робіт і в цілому по культурі, а також собівартості вирощеної продукції. Пропонована сучасна технологія спрямована на виконання цілого комплексу науково обґрунтованих агротехнічних, фізико-механічних, селекційно-насінневих, хімічних заходів, які обумовлюють отримання якісного врожаю при найменших витратах праці та ресурсів на одиницю отриманої продукції. врожайність озимої пшениці при сучасних технологіях складає 45,8 ц/га, що на 3,7 ц/га більше, ніж при звичайних технологіях. При цьому матеріальні витрати склали 12,2 тис.грн., або на 3,6 тис.грн. менше, ніж на звичайні технології. Через зменшення матеріальних витрат на виробництво продукції зменшилась і собівартість 1 ц зерна. Так, собівартість 1 ц зерна при прогресивній технології складає 16,4 грн., що на 4,9 грн. за 1 ц. Введення сучасної технології приведе до зменшення витрат л/год. на 1 ц, внаслідок чого зменшаться затрати на оплату праці на одиницю продукції. Збільшення врожайності і зменшення затрат на 1 ц зерна при введенні сучасних технологій у ТОВ “Аграрій” зможе додатково одержати прибуток у сумі 256000 грн., а рентабельність складатиме 71,1%. Тому підприємству слід спрямувати свою діяльність на вирощування озимої пшениці за сучасною технологією.

Також доцільним буде впровадження технології внесення добрив із застосуванням соломи у діяльності ТОВ “Аграрій”. За даними українських дослідників, за останні 5 років спостерігається тенденція до зниження рівня внесення мінеральних та органічних добрив. Розширення площі під зернові культури привело до збільшення виробництва соломи, раніше її використовували здебільшого на корм. Скорочення поголів'я худоби, перехід до технології інтенсивної відгодівлі, в раціоні якої солома відсутня, або її відсоток зовсім незначний, дає можливість широко застосовувати солому для інших потреб. Внаслідок мінералізації рослинних решток із них вивільняються значна кількість поживних речовин, які повертаються в ґрунт. Співвідношення зерна і соломи, в залежності від особливостей сорту і технології виготовлення, в озимої пшениці може складати 1:1,0-1,5. При урожайності 40 ц/га зерна на 1 га залишається 40-60ц соломи. За умови, що в соломці міститься по 0,5% азоту, 0,2% фосфору, 1% калію, 0,3% кальцію, по 0,15% магнію та сірки. Розрахунок проведений тільки по соломі, а ще частина органіки залишається у вигляді стерні та кореневої системи рослин. Найкращі результати отримують при об'єднанні 2 способів альтернативного внесення добрив органікою. Після подрібнення та загортання соломи в ґрунт пропонуємо висіяти сидеральні культури. Сидерати (зелені добрива) – рослини, які тимчасово вирощують на вільних ділянках ґрунту з метою поліпшення структури ґрунту, збагачення його азотом та пригнічення росту бур'янів. В історії землеробства зелене добриво відоме більше 3 тисяч років. У перекладі з латинської мови “сидерація” тлумачиться як “зірковий, променевий”, тобто добриво, яке можна одержати шляхом перетворення сонячної енергії зеленими рослинами. Це екологічно чисте добриво, санітар ґрунту. Під його впливом знижується кислотність ґрунтового розчину, зменшується вміст рухомого алюмінію, змінюється видовий

склад ґрунтової мікрофлори з переважанням корисних амоніфікуючих, нітрофікуючих і целюлорозкладаючих мікроорганізмів, а також актиноміцетів. Крім того, з кожною тонною абсолютно сухої біомаси сидерату додатково надходить у ґрунт 15-30 кг азоту, 6-7 кг фосфору та 46-96 кг калію. Приорювання зеленої маси сидератів сприяє зниженню ураження рослин хворобами та зменшенню популяції шкідників сільськогосподарських культур. Коренева система сидератів, їх зелена маса сприяє мінералізації соломи.

Рекомендовано оновлення технологічного обладнання як можливість покращення фінансово-господарської діяльності сільськогосподарського підприємства. Нова стратегія розвитку сільськогосподарських підприємств повинна поєднувати в собі як активне державне регулювання, так і ринкові механізми саморегуляції. У сучасних умовах головним фактором подолання економічної кризи та виходу на траєкторію стійкого економічного розвитку на рівні розвинутих країн виступає науково-технічний прогрес, який не можливий без проведення активної фінансової політики. Для ефективної роботи ТОВ "Аграрій" пропонуємо закупити 2 сівалки іноземних виробників. Підприємство планує отримати у 2020 р. за рахунок цієї пропозиції значний прибуток. Ця пропозиція є досить вигідною для підприємства, оскільки вона окупиться менше, ніж за 1 рік з дня її реалізації і буде приносити ТОВ "Аграрій" суттєві прибутки.

У сучасних умовах для підвищення ефективності торговельної діяльності та збільшення сукупного потенціалу підприємств роздрібно́ї торгівлі необхідним є використання альтернативних каналів продажу товарів. Світова практика переконує, що нині широкого розповсюдження набула Internet-торгівля, яка дозволяє оптимізувати витрати обігу торговельних підприємств, ефективно управляти системою продажів товарів та забезпечувати вищу прибутковість порівняно із традиційними каналами реалізації продукції. Після всіх проведених розрахунків можна зробити висновок, що цей проект є досить вигідним для ТОВ "Аграрій", оскільки він окупиться менше, ніж за 1 рік з дня його реалізації і буде приносити підприємству доволі непоганий прибуток кожного місяця, що дозволить йому розширювати не тільки свої можливості, а й коло своїх потенційних покупців. Отже, є велика кількість підходів до покращення збутової політики підприємства, і їх характер залежить від специфіки роботи підприємства, стану вже існуючої збутової системи та ефективності її функціонування. Такий метод стимулювання збуту як створення Інтернет-магазину є економічно виправданим та доцільним. Очевидним є те, що такий метод має значно більше можливостей та більш низькі ризики в порівнянні з традиційним веденням бізнесу. Функціональні можливості інтернету щодня зростають, що дає можливість надавати все більше різноманітних послуг клієнту та якнайшвидше його інформувати про новинки та тенденції сільськогосподарського виробництва. Враховуючи тенденцію зростання інтернет-користувачів та інтернет-придбань, можна прогнозувати, що через декілька років мережа стане основним

джерелом для здійснення покупок населенням і, відповідно, основним осередком торгівельних точок.

Список опублікованих праць за темою магістерської роботи

1. Оксентюк Р. А., Будник І. В., Козій Я. В. Визначення ефективності функціонування національних промислових підприємств з позиції фінансового управління. Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції "Інновації: аспекти управління, виробництва, сфери обслуговування", 28 березня 2019 року. Т.: ПП Паляниця В. А., 2019. С. 58-59.

2. Оксентюк А., Будник І., Козій Я. Інформаційні технології як один з важливих факторів інноваційного розвитку та фінансової стабільності вітчизняних підприємств. Матеріали XXI наукової конференції ТНТУ ім. І. Пулюя, 16-17 травня 2019 року. Секція "Управління та адміністрування, економіка". Т.: ТНТУ, 2019. С. 167-168.

АНОТАЦІЯ

Будник І.В. Дослідження шляхів покращення фінансово-господарської діяльності підприємства, на прикладі ТОВ «Аграрій» [Рукопис]: комплексна дипломна робота на здобуття кваліфікації магістра за спеціальністю 073 / Будник Ірина Василівна; ТНТУ. — Тернопіль: [б. в.], 2019. — 182 с.

Магістерська робота: 182 с., 20 рис., 34 табл., 101 літературне джерело.

Об'єкт дослідження – ТОВ “Аграрій”, яке займається вирощуванням зернових та технічних культур.

Метою роботи є дослідження шляхів покращення фінансово-господарської діяльності ТОВ “Аграрій”.

Методи дослідження – економіко-статистичного, системного та порівняльного аналізу, метод експертного опитування, діалектичного пізнання, економічного синтезу.

Проведено обґрунтування економічної доцільності необхідності впровадження сучасної технології вирощування озимої пшениці у ТОВ «Аграрій», досліджено доцільність оновлення технологічного обладнання як можливість покращення фінансово-господарської діяльності сільськогосподарського підприємства, визначено ефективність використання електронної форми продажу товарів як елементу покращення управління фінансово-інвестиційною діяльністю “Аграрій”.

Результати дослідження впроваджено у діяльність ТОВ «Аграрій».

Ключові слова: забезпечення фінансово-господарської діяльності, технологічне та кадрове забезпечення, основні засоби, кадрові ресурси, технологічне обладнання, економічне оцінювання, обґрунтування доцільності, сільське господарство.

ABSTRACTS

Budnyk I.V. Research of the enterprise's financial and economic activity improvement, on the example of LLC "Agraryi" [Manuscript]: comprehensive thesis for obtaining the qualification master's degree in 073 / Iryna Budnyk; TNTU. - Ternopil [b. in.], 2019. - 182 p.

Master thesis: 182 pages, 20 figures, 34 tables, 101 references.

The Object of Investigation is "Agraryi" LLC which is engaged in cultivation of grain and industrial crops.

The Aim of the Work is to study ways to improve financial and economic activity of enterprise.

The Methods of Investigation - economic-statistical, and comparative analysis, the method of expert survey dialectical knowledge, economic synthesis.

The economic feasibility of necessity of introduction of modern technology of cultivation of winter wheat in LLC "Agraryi" is carried out, the expediency of updating of technological equipment as an opportunity of improvement of financial and economic activity of agricultural enterprise is investigated, efficiency of using electronic form of sale of goods as an element of improvement of management of financial and investment activities is determined. The results of the activities implemented Ltd. "Agraryi".

Key words: productive activities, technological and human resources, fixed assets, human resources, technological equipment, economic evaluation, rationale, agriculture.